

Vastaus valtuustoaloitteeseen / Tuulivoiman pelisäännöt Kokkolan kaupunkiin

Kaupunginvaltuusto 24.04.2023 § 34

Valtuutettu Keränen esitti seuraavan valtuustoaloitteen:

”On tullut aika laatia yhteinen tuulivoimasuunnitelma, joka tulee jatkossa palvelemaan niin kuntalaisia, virkamiehiä, päättäjiä kuin tuulivoimayrityksiä.

Suunnitelmassa tulee ottaa huomioon hyväksytyt kaupunkistrategian mukaiset yrittäjystävällisyys, elämyksellisyys ja lapsiystävällisyys.

Esitän että Kokkolan kaupunki alkaa yhdessä Keski-Pohjanmaan Maakuntaliiton sekä yhdessä kaupunkilaisten kanssa Kokkola - Henkeen vedoten valmistella tuulivoimasuunnitelmaa mahdollisesti tulevia tuulivoima-alueita varten. Liite: Ohjeita tuulivoimapuiston hankekehittäjille.”

Liite A § 34

Allekirjoitettu valtuustoaloite

Päätös

Kaupunginvaltuusto päättää merkitä aloitteen pöytäkirjaansa ja saattaa sen kaupunginhallituksen käsittelyyn.

Kaupunginhallitus 17.06.2024 § 306

Valmistelijat

Kaupunkisuunnittelupäällikkö Päivi Cainberg ja kaupunkilupapäällikkö Juhani Hannila

Vuonna 2022 hyväksytyssä Kokkolan kaupunkistrategia vuosille 2022 – 2025 on linjattu mihin suuntaan kaupunkia halutaan kehittää ja mitkä teemat ovat keskeisiä kuluvalle valtuustokaudella. Kaupunkistrategiassa yhdeksi strategiseksi painopisteeksi on linjattu kaupungin hiilineutraalisuustavoite vuoteen 2035 mennessä. Tuon tavoitteen saavuttamiseksi strategiassa on kuluvalle valtuustokauden toimenpiteiksi kirjattu mm. uudistuvien energiatuotantomahdollisuuksien edistäminen. Hiilineutraalisuus tavoitteen saavuttamiseksi strategian mukaisesti tullaan laatimaan ilmasto- ja kestävän kehityksen suunnitelma, jonka tavoitteena on tukea kaupungin ilmastotavoitteiden toteutumista ja vauhdittaa siirtymistä kiertotalouden periaatteiden mukaisiin ratkaisuihin.

Strategisessa aluerakenneyleiskaavassa (hyväksytty 7.3.2022) on vesi- ja energiahuollon avaintemassa esitetty tuulivoiman

selvitysalueet. Alueet on osoitettu Pohjois-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan manneralueen tuulivoimaselvityksen 2021 perusteella sellaisina alueina, joissa saattaa olla nykyisten kriteerien mukaan potentiaalia tuulivoimalle. Kehittämisperiaatteeksi on kirjattu: Alueiden kehittäminen tuulivoima-alueeksi tulee tapahtua tarkempien selvitysten, ympäristövaikutusten arvioinnin ja yleiskaavataso- kaavaprosessin kautta. Kehittämisessä tulee korostetusti huomioida yhteisvaikutukset erityisesti muuttolinnuston ja laajalla alueella liikkuvan nisäkäslajiston sekä muiden luonto-arvojen ja Natura 2000 – alueiden osalta. Lisäksi tulee huomioida ylikunnallinen yhteistyö mm. naapurikuntien maankäytön yhteensovittamisen kanssa.

Keski-Pohjanmaan liitto on laatimassa 6. maakuntakaavaa, jonka teemat ovat tuulivoima, kaivostoiminta, viheraluesuunnittelu sekä virkistys ja matkailu. Kaavan työnimenä käytetään ”Keski-Pohjanmaan energiamurros ja ympäristövaihe- maakuntakaava”. Keski-Pohjanmaan suurhankkeiden, kuten tuulivoima, vetytalous, biotalous ja kaivostoiminnan hankkeiden edistäminen edellyttää ajan tasalla olevaa ja muutostarpeet huomioivaa maakuntakaavaa. Myös luonnon ekologisen kestävyys- ja monimuotoisuuden ylläpitäminen edellyttää aikaisempaa selkeämpää kannanottoa viheralueiden muodostumiseen, ihmisten virkistäytymismahdollisuuksien turvaamiseen sekä matkailun tukemiseen. Maakuntakaavan laatimisessa korostuu eri aluerakenteen kehittämistarpeiden ennakoitavuus ja ymmärrys tulevaisuuden tarpeista.

Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakuntaliitot ovat laatineet yhteisen selvitystyön alueidensa potentiaalisista uusista tuulivoimatuotannon alueista. Selvitystyön perusteella voidaan todeta, että alueen potentiaali tuulivoimasijoittelun kannalta on todella merkittävä.

Selvitystyön keskeisenä tavoitteena on ollut tarkastella tuulivoimatuotantoon potentiaalisia uusia alueita maakuntakaavoituksen taustaksi mantereella ja merialueilla. Tavoitteena on ollut myös tunnistaa uudet potentiaaliset tuulivoima-alueet ja arvioida niihin kohdistuvat vaikutukset.

Selvitys käsittää pääpiirteissään paikkatietopohjaisen poissulkevan puskurianalyysin tuulivoimalle soveltumattomista alueista, teknistaloudellinen arvioinnin sekä vaikutustenarvioinnin ja Natura-arvioinnin tarveharkinnan. Osana työtä kartoitettiin myös sähkönsiirtoverkon nykytila ja kehittämistarpeet sekä hiljaisten alueiden analyysi. Selvityksessä on huomioitu voimalan kokonaiskorkeutena 300 metriä.

Tehtyjen analyysien perusteella 83 aluetta valittiin jatkotarkasteluun. Alueista 36 kappaletta (noin 2 500 km²) sijaitsee kokonaan tai osittain Pohjanmaalla, 25 kpl (noin 950 km²) Keski-Pohjanmaalla ja 30 kappaletta (noin 780 km²) Etelä-Pohjanmaalla. Alueista 10 kappaletta (noin 1 780 km²) sijoittuu merialueille. Alueiden kokoluokka vaihtelee välillä 1–80 km². Tunnistetuilla alueilla tuulisuus 300 metrin korkeudella on hyvä, eli vuosikeskiarvoltaan noin 9–12 m/s, ja alueiden saavutettavuus tieverkkoa pitkin on

hyvällä tasolla. Suurimmat erot alueiden välillä muodostuvat sähköverkon läheisyydestä sekä maaperän rakennettavuudesta.

83:sta jatkotarkasteluun valitusta alueesta on laadittu näkyvyysaluemallinnus. Jokaisesta alueesta on myös tehty aluekohtaiset vaikutusten arvioinnit ja koko selvitysalueesta laadittu yhteisvaikutusten arviointi. Vaikutusten arvioinnissa tutkittiin potentiaalisten tuulivoima-alueiden vaikutuksia ihmisiin, luontoon, maisemaan, ilmastoon ja aluetalouteen.

Vaikutusten arvioinnin perusteella on voitu todeta, että suurin osa jatkotarkasteluun valituista alueista soveltuu kokonaan tai osittain tuulivoimatuotantoon. Monen alueen toteuttaminen vaatii kuitenkin luonnonsuojelulain mukaisen Natura-arvioinnin ja lisäselvityksiä.

Tuulivoimaselvitys on yksi maakuntakaavojen taustaselvityksistä, ja osoittaa mahdollisia seudullisia tuulivoima-alueita sekä mantereelle että merialueille. Selvityksen tuloksia hyödynnetään maakuntakaavojen valmistelussa. Mitkä alueet lopuksi osoitetaan maakuntakaavoissa tuulivoima-alueina, ratkaistaan kaavoitusprosessin aikana yhteistyössä kuntien ja muiden viranomaisten sekä sidosryhmien kanssa.

Uudet tuulivoima-alueet Keski-Pohjanmaan 6.vaihemmaakuntakaavoituksessa pohjaksi liitto on laatinut/tulee laatimaan uusien tuulivoima-alueiden perusteeksi: Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan tuulivoimaselvitys, Selvitys Keski-Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan keskeisistä metsäpeura-alueista, Tuulivoiman vaikutukset maa- ja merikotkaan sekä sääkseen Pohjanmaalla, Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla, Susikanta Suomessa maaliskuussa 2022, Viherrakenneselvitys, Natura-vaikutusten selvitys, Maisemaselvitys.

Selvityksistä tulee arvioitavaksi tuulivoima-alueiden yhteisvaikutukset, jossa myös maakuntarajoilla toisen maakunnan tuulivoima-alueet tulevat yhteisvaikutustarkasteluun mukaan.

Jotkut Keski-Pohjanmaan kunnat ovat tehneet ohjeistusta tuulivoimarakentamiseen (mm. etäisyys tuulivoimalasta asuinrakennukseen), kuten Kannus ja Perho, jotka huomioidaan näiden kuntien alueelle tulevien maakuntakaavan tuulivoima-alueiden muodostamisessa. Näiden lisäksi maakuntakaavan tuulivoima-alueiden muodostamisessa huomioon otetaan eri toimijoilta (ELY, Puolustusvoimat jne.), kunnilta ja maakuntalaisilta tuleva palaute kaavoitusprosessin aikana.

Tuulivoimakaavoitus on maankäyttö- ja rakennuslain mukaista maankäytön suunnittelua, josta kaupunki päättää. Kokkolassa yleiskaavat käynnistää kaupunginhallitus ja hyväksyy kaupunginvaltuusto. Toisin sanoen valtuustolla on keskeinen rooli tuulivoima-asioiden käsittelyssä.

Tuulivoimatuotantoon liittyy myös laajat ympäristövaikutusten arviointiprosessit, joissa selvitetään hankekohtaisesti

tuulivoimatuotannon vaikutuksia. Nämä vaikutukset ovat siis selvillä yleiskaavaa hyväksyessä. Vaikka YVA prosessi itsessään ei olekaan lupa, on arviointiselostuksesta annettava perusteltu päätelmä (ELY-keskus), kattava näkemys tuulivoimatuotannon hankekohtaisista edellytyksistä.

Kokkolassa on käynnissä viisi tuulivoimaa koskevaa osayleiskaavatyötä. Osayleiskaavoitusprosessin aikana tehdään laajasti selvityksiä mm. tuulivoimaloiden ympäristövaikutuksista ja tutkitaan vaihtoehtoja. Keskeisenä osana tuulivoimahankkeita on selvitysten ja vaikutusten arviointi. Vaikutusten arvioinnin pohjaksi tarvittavia selvityksiä laaditaan YVA-menettelyä ja tuulivoimaosayleiskaavan laatimista varten, mm. luonto-, arkeologinen-, maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys, näkymäanalyysi, melu- ja välkemallinnukset. Kaavahankkeesta pyydetään luonnos- ja ehdotusvaiheen nähtävillä olon yhteydessä palautetta osallisilta ja kunnan asukkailta sekä tarpeelliset lausunnot viranomaisilta ja muilta sidosryhmiltä. Tuulivoima-alueiden tulee olla hyväksyttynä Keski-Pohjanmaan 6.vaihemaakuntakaavassa ennen kuin näiden osayleiskaavat voidaan hyväksyä kaupunginvaltuustossa.

Kaupunkisuunnittelu katsoo, että niin maakuntakaavan, kun Kokkolassa vireillä olevien tuulivoimaosayleiskaavojen yhteydessä laaditaan kattavat ja laajat selvitykset, joiden pohjalta saadaan riittävä tieto hankkeiden ohjaamiseen ja tuulivoimaloiden sijainnin määrittelyyn. Täten ei nähdä tarvetta laatia erillisiä tuulivoiman pelisääntöjä, koska jokainen hanke on tarkoituksenmukaisempaa arvioida tapauskohtaisesti.

Kaupunginhallitukselle järjestettiin 18.4.2024 iltakoulu aiheena Tuulivoima ja ilmastotyö. Iltakoulussa käsiteltävinä teemoina oli tuulivoimayleiskaavoituksen vaiheet, tuulivoimaloiden verotus kaupungin näkökulmasta ja kaupungin ilmastotyön tilannekatsaus ja tuulivoiman luvitus sekä tuotantomuodon erityispiirteet.

Iltakoulun pohjalta kaupunkisuunnittelu esittää, että erillisten tuulivoimaa koskevien pelisääntöjen laatimisen sijaan panostetaan hankkeiden ohjaamiseen. Kokkolaan sijoittuvien tuulivoimahankkeiden YVA-selostuksista laaditaan Rakennus- ja ympäristölautakunnan lausunnot, jotka viedään myös kaupunginhallitukseen. Etelä-Pohjanmaan ELY -keskuksen yhteisviranomaisen perusteltu päätelmä tuulivoimahankkeiden YVA -selostuksesta sekä kaavaluonnoksesta saadut lausunnot ja mielipiteet käsitellään kaupunginhallituksen kokouksessa taikka iltakoulussa, jolloin saadaan ohjaus kaavaehdotusvaiheeseen siirtymiselle.

Yksittäisten hankkeiden sekä kaikkien hankkeiden yhteisvaikutusten arvioinnin merkitystä korostetaan niin lausunnoissa kun hankkeiden ohjauksessa. Kaupunkisuunnittelu laatii paikkatietopohjaisen tietokannan omaan tarpeeseen, jota voidaan käyttää kokonaisuuksien hahmottamisessa Kokkolan alueelle sijoittuvien tuulivoimahankkeiden osalta.

Kaupunginjohtaja Kaupunginhallitus päättää esittää kaupunginvaltuustolle, että valtuusto

1. merkitsee aloitteen johdosta suoritettut toimenpiteet tiedoksi.
2. katsoo aloitteen tulleen käsitellyksi.

Päätös Kaupunginhallitus hyväksyi päätösesityksen.

Kaupunginvaltuusto 26.08.2024 § 80
39/00.01.06/2023

Kaupunginjohtaja Kaupunginvaltuusto päättää

1. merkitä aloitteen johdosta suoritettut toimenpiteet tiedoksi.
2. katsoa aloitteen tulleen käsitellyksi.

Päätös Kaupunginvaltuusto hyväksyi päätösesityksen.